

EDINOST

Posamezne številke po 8 vin. zastave 10 vin. Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: oglaševalci v obliki in obliki po 10 vin. v širini ene kolone. Cene: oglaševalci v obliki in obliki po 10 vin. v širini ene kolone. Cene: oglaševalci v obliki in obliki po 10 vin. v širini ene kolone.

ZVEZNA ARMADNA POROČILA.

AVSTRIJSKO.

DUNAJ, 16. (Kor.) Uradno se razglasi:

Včeraj jutraj so napadeli ob Plavi in na obeh straneh Brente po večerni topovski pripravi naše armade Italijane in njihove zaveznike. Armadna skupina feldmaršala Boroeviča je na številnih krajih izšla iz svojih položajev. Armadni zbori gen. polk. Wurma so po premaganju srčite protiborbne pri St. Doni di Plave in na obeh straneh progo Oderzo—Treviso zavzeli na široki fronti sovražne položaje. Čete gen. polk. nadvojvode Jožefa so se nepričakovano polastile obrambnih naprav na vzhodnem delu Montella in so vdrle v to visoko planoto. General konjenice, knez Schönburg, je bil tekom prehoda njegovega armadnega zbora ranjen z granato. Število ob Plavi ujetih mož znaša 10.000, topov je bilo privajenih desetak okoli 50.

Tudi prvi naval na obeh straneh Brente je bil uspešen. Potem ko so naše čete premagale močen sovražni odpor in vse ovire razklesale, gozdna tega gorovja, so vdrle na več krajih notri v tretjo sovražno postojanko, pri čemer so ujele 6000 Italijanov, Francozov in Angležev. Na ta način priporjene uspehe pa smo zamogli obdržati le deloma. Vzhodno Brente smo morali goru Raniero v sled močnejših, s krilnimi topovskimi ognjem podpiranih protinapadov sovražnika zopet izprazniti, dočim so Italijani na severnem pobočju Grappe zamažali naša tabora. V prvih črtah močno zastavljene bataljone. V gozdih pasovih Sedmih občin so našli naši polki na ob zavezniškov že prejšnje dni pripravljeno napadalno skupino, ki nas je prisilila, da smo izpraznili del že osvojenega ozemlja. Pri Rivi, v odseku majorja nadvojvode Maksimilijana, smo iztrgali Italijanom Dosso Alto.

V ozemlju Adamella so priznane visoko-gorske stotine zavzele Corno di Cavento, ujele sto mož in zavzele tri sovražne topove.

V Albaniji je bil dne 14. t. m. nov napad Francozov v dolini Devolija odbit.

Nadležni generalnega štaba. NEMSKO.

BEROLIN, 16. (Kor.) Veliki glavni stan javlja: Zapadno bojišče. — Armada kraljeviče Rupprehta: Jugozapadno Merryja in severno Bethuna so bili angleški delni napadi, tekom katerih je sovražnik zapadno Locna vdril v naše sprednje črte, odbiti po boju iz bližine.

Na ostali fronti je bilo pohočno delovanje omejeno na polzevalne boje. Topovski boj je oživel zvečer severno Lysa, severno Scarpe in na obeh straneh Somme.

Armada nemškega cesarjeviča: Manjši pehotni boji na bojišču jugozapadno Noyona. Južno Alsne se je nadaljevalo zvišano bojno delovanje. Močni napadi Francozov proti Dommeresu so bili s protisunkom izločeni na višini zapadno Dommeresa. Istotako se je izgubonosno razbil proti našim črtam v gozdu Villers Cotterets izvršeni napad.

Poročnik Wenckhoff je izvojeval 34. letalsko zmago.

BEROLIN, 16. zvečer. (Uradno.) Z bojnih front ni novoga.

Prvi generalni kvartirništer pl. Ludendorff. BOLGARSKO.

SOFIJA, 14. (Kor.) Zapadno Ohridskega jezera in južno Dobrega polja obojestransko povečano topovsko streljanje. V ozemlju Moglene so se sovražne napadale čete poizkušale približati eni naših sprednjih postojank, a so bile pregnane z bombami. Južno Hime od časa do časa živahno topovsko streljanje. Vzhodno Vardarja in v nižini pred našimi postojankami jugovzhodno Serresa smo razpršili angleške in grške poizvedovalne oddelke.

DOGODKI NA MORJU.

BEROLIN, 16. (Kor.) Eden asih podvoznikov je potopil vnovič v Atlantskem morju tri parnike. Skupno 28.000 ton, med njimi oboroženi ameriški parnik »President Lincoln« (18.000 ton), čigar posadka, 40 oficirjev in 650 mož je poginila.

ORLANDO O NAŠI OFENZIVI.

CURIH, 15. (Kor.) Na današnji soji italijanske zbornice je naznanil ministri predsednik Orlando, da je prišel sovražnik danes ponovi ofenzivo. Lahko se reče, da je vsa fronta zapletena v boj. Ob 3 jutraj se je pričel strahovit bombardirni, ki mu je ob 7 sledil na vse črti pehotni napad. Zadržna, da ene popoldne italijanska poročila pravijo, da se italijanske čete silovito upirajo. (Izredno živahno, dolgotrajno odbojavanje ob udeležbi tribun.) Orlando je nato nadaljeval, da resnost mo-

PODLISTEK.

Pustolovčevi zapiski.

Roman. Iz francoskega prevedel A. R.

— Da, gospod baron.
— Reci mi oče.
— Da, oče.
— O kako dobro mi de to sladko ime! Hannibal, srečna bova.
— Verjameš, oče.
— Jaz pa vem gotovo. Pojdi sin moj.
Baron je vzel svečnik z mize, odprl stranska vrata ter stopil na hodnik, bogato opremljen s slikami, umetninami in drugimi neobičajnimi stvarmi. Na koncu hodnika je odprl druga vrata in popeljal Hannibala v majhno, ljubko sobico, ki je bila obložena z bledebarvno svilo in je bila podobna damskemu budoarju.
— To je zasedaj tvoja soba, — je dejal baron smehljaje se; — mislim, da ti bo udobno tu?
— Krasna soba! — je odgovoril Hannibal.
— Ne, ne. Zate, dragi moj sin, najdem drugo. Davi še nisem vedel, da mi nebo nocoj pošlje sina. Lahko noč zasedaj! Vlezi se, spi in počivaj dobro, kajti jutri imava veliko opravil.
Objela sta se ponovno in baron je odšel. Hannibal si ni niti prizadeval, da bi si razjasnil vse te dogodke, ker se je bal, da ne bi izgu-

gočne bitke ne dovoljuje nobene bahavosti. Zbornica bo sprejemala poročila z dostojanstveno resnostjo, z ono resnostjo, ki se opira na zaupanje v naše ravnatoka skromno, kakor hrabro poveststvo (živahno odobravanje) in naše vojake. Lahko rečem, da nisem nikdar dvomil o hrabrosti in zvestobi naših volakov. (Ponovne navdušene manifestacije.) Chirarda (Furlanija) je izjavil imenom poslanca iz zasedenih ozemelj, da ne bodo nikdar privolili v mir, ki ne bi ugodil vsem upravičnim zahtevam, in je nazdravljaval italijanskim volakom.

RIM, 16. (Kor.) Agencija Stefani poroča: Po poročilih ministrskega predsednika Orlando v zbornici in v senatu je glasom poročil vrhovnega poveljnika do 3 zvečer slika sledeča: Bitka se nadaljuje s srčnostjo. Pritisk sovražnika je na vseh točkah napadene fronte, t. j. od asiške planote do morja, vedno enako močen. Odpor naših vedno jako hrabrih čet ne dopušča sovražniku, da bi prekorčil črte največjega odpora. Bitka se nadaljuje v prvih črtah z menjajočim se uspehom. Naše čete so izvršile več protinapadov, izmed katerih je nekatere posrečilo, da so vzpostavili prvotne postojanke.

ANGLEŠKO POROČILO Z ITALIJANSKEGA BOJIŠČA.

DUNAJ, 16. (Kor.) — Uradno angleško poročilo z italijanskega bojišča pravi: 15. t. m. ob treh jutraj se je pričelo avstroosrsko bombardiranje na vsej fronti od morja do Adide. Sledilo so mu pehotni napadi, ki so trajali ves dan. Angleško fronto so napadle štiri avstrijske divizije. Na desnem krilu se je napad popolnoma ponesrečil z zelo težkimi sovražnimi izgubami. Na levem krilu je sovražnik vdril v našo črto na nekaj nad 2500 jardov široki fronti kvečjemu 1000 jardov globoko. V tem delu fronte smo ga zadržali ves dan, in je imel zelo težke izgube.

PROTI VRNITVI NEMŠKIH KOLONIJ.

ROTTERDAM, 15. (Kor.) »Morning Post« opozarja na to, da je želja vseh ob Tihem morju nahajajočih se držav, da se prejšnje nemške kolonije nikakor ne vrnejo Nemčiji. Med ministrskimi predsednikoma Avstralije in Nove Zelandije vladata gotovo nasprotje v naziranju, kaj naj se zgodi s kolonijami. Avstralski ministri predsednik Hughes ne bi imel nič proti temu, ako bi prešle v last te ali ene prijateljske vlasti, samo da se ne vrnejo Nemčiji. Ministrski predsednik Nove Zelandije Massey je nasprotnega mnenja, naj se priklonijo angleški državi.

SOCIJALISTIČNA KONFERENCA V HAAGU.

DUNAJ, 15. (Kor.) »Sozialdemokratische Korrespondenz« poroča: Predsednik mednarodnega socijalističnega komiteja Trselstva bo imel povodom predstoječega kongresa angleške delavske stranke konferenco s socijalisti entente. Da dobi pred svojim odhodom stike s socijalističnimi strankami osrednjih vlasti, je povabil iste na konferenco v Haag. Vodstvo avstrijske nemške socijalne demokracije je sklenilo, da se odzove povabilu. Poslanca Seitz in Ellenbogen odpotujeta jutri v Haag.

O dogodkih v Pragi in o Jugoslaviji.

(Zvršetak članka dr. Tume.)

Vsed absolutističnega pritiska leta 1914 in potem vsled izjave 30. majnika je češka socijalistična stranka vedno bolj pridobivala na terenu med masami ljudstva; na drugi strani je v ustanovitvi demokratske stranke Kramarja in Rašna videl Klobač naskok na njegovo pozicijo med »malimi ljudmi«. Tako je bila narodno-socialna stranka, ki jo je vodil on, prisiljena, da se je proglasila za mednarodno-socialistično na podlagi razrednega boja, odočivila s tem buržoazije od »malih ljudi«. S tem je bil narod češki razdeljen v dva razreda: na eni strani narodni buržoaziji Kramarjevi, na drugi »mali ljudje« Klobačevi in del industrialnih delavcev Nemčevih. Ta razdvojenost se se je pojavila tudi na praskih slavnostih, prireditih po Kramarju, očitno v to, da se njim v prilog naščuvu nacionalistični fanatizem velike mase. Prisiljeni po tem gibanju so se morali narodni in demokratski socijalisti izjaviti v prilog proslavi kulturnega dogodka; da pa iztaknejo kontrast med slavnostjo, kakor jo je hotel Kramar, se s kulturnimi slavnostmi spojili začelo samoodločbo narodov in borbe za svobodo zatiranih narodov. Te okolnosti jo poznal sodrug Pittoni, sta jih poznala sodrug Kristan v Ljubljani in sodrug Goluh v Trstu. Da torej govorimo s Puecherjem, je Pittoni ohranil svoje demokratsko devišvo,

bil pameti. Vlegel se je vkljub svojemu razburjenju in je kmalu zaspal, toda spanje so mu viliše čudovite sanje.
Izpočetka se mu je zdelo, da izvršuje svoj samomorilni naklep. Videl se je, da stoji na mostu, in čutil je, kako se je vrgele z mosta in lebdi med zvezdnatim nebom in temnimi Seninimi valovi. V trenutku, ko se je doteknil temne vode, je hipoma postala vsa svetla in blesteča. Reka se je izpremenila v šampanje, po katerem so namesto rib plavali pečenici fazani. Hannibala se je zadržalo, da ga dvigajo s cvetličnimi girlandami in je veselo korakal po vodi, preko katere je prišel s suhim nogami do brega, kjer ga je čakala ljubka kočijca, v katero se je vsedel. Komaj se je vsedel na mehke blazine, je že zagledal poleg sebe barona, ki je udaril z bičem po konju, kateri pa je bil ne napol konj, napol pa zmaj, ki je dirjal z bajno hitrostjo. Po nekaj trenutkih je voz obstal. Hannibal in baron sta se nahajala v vnožju lestvice, ki se ji je drugi konec izgubljal v oblakih.
— Morava tja gori, — je dejal baron.
— Torej naprej! — je odgovoril Hannibal, in začela sta plezati po lestvici.
Plezala in plezala sta, toda lestvica je očitno nastala pod njunimi nogami. Ze je ležala zemlja pod njima kot majhna črna točka. Konca pa ni bilo videti. Sanje so začele postajati grozne. Hannibal je težko dihala, prsi so se mu krčevito

omadeževala pa sta je Kristan v Ljubljani in Goluh v Trstu; ne sarkastično devišvo, ki je hoče Puecher, ampak devišvo neomadeževane protitarske sile.

Mi slovenski socijalisti moramo naravnost priznati, da je Trst že sed dve tisočletji narodno latinsko-italijanski in da se je leta 1382 združil z Avstrijo kot avtonomno in svobodno mesto, da so se leta 1550 mogli »oratorji« Trsta pogajati direktno in svobodno z vnanjimi državami kot predstavitelji svobodnega mesta, ter da je bilo še leta 1848 svobodno mesto tržaško priznava celo na Dunaju. Narodna neodvisnost, pravica samoodločbe mesta tržaškega je torej neoporečna. In le tedaj, če priznavamo te pravice italijanskega naroda v Trstu, in izjavljajoč istočasno, da edina metoda za njih udejstvovanje je mednarodni boj, bi imel predstavitelji jugoslovanske socijalistične stranke možnost za udeležbo na slavnostih v Pragi in v Trstu.

Ce je šel Conci v Prago, je šel kot Italijan Trentina, žrtve brutalnega zatiranja po nemškem sovenizmu v Tirolu; je šel, da bi našel opore med zatiranimi narodi Avstrije, proti prepotenci Nemcev in Madjarov. V tem bi imela prav sodrug Pittoni in Puecher. In imel bi prav sodrug Puecher, ko se izjavlja za udeležbo italijanske socijalistične stranke na praskih slavnostih, če bi res odgovarjalo dejstvu, da so imele slavnosti v Pragi edini namen čiste in iskrene manifestacije zatiranih narodov.

Zavedam se, da se bo ta moja izjava slabo tolmačila od strani mnogih mojih sodrugov; gotov sem, da bom, kakor vsikdar, napadan od slovenskih nacionalistov radi teh mojih svobodnih besed; ali čutim tem bolj kot dolžnost, da jo podam v kolikor vem, da nacionalistična rešitev narodnega vprašanja ni nikler tako nemogoča kakor v Primorju in v Trstu kjer sta oba naroda, Italijanski in slovenski, kot zapletena drug v drugega. Nikjer se nam ne kaže na tako jasn način pravica in možna rešitev edino le na mednarodni podlagi, in da vsaka druga rešitev, nacionalistična in s sovenistična, ne bo nič drugega, nego škoda za svobodo enega in drugega naroda.

Čutil sem dolžnost, da posežem v to razpravo, ker slednjič tudi jugoslovanska socijalistična stranka v Ljubljani ni imela poguma, da bi prezirala svoje socijalistične stališče ter da bi izjavila, da je vsakemu predstavitelju stranke v dolžnost, da udeležuje se manifestacij v proslavo deklaracije 30. maja, precizira edino možno proletarsko taktiko, to je, mednarodno, revolucionarno in razrednega boja. Kajti vsako potajevanje v tej stvari je le na škodo proletarskega gibanja, pa tudi na škodo gibanja za resnično in popolno svobodo narodov. Edino le neizogiben boj za socijalno in materialno svobodo more zalamiti obstanek malih narodov. Edino le klic zatiranega cloveka: »proletarci sveta, združite se! — more rešiti humanost pred nacionalističnim in kapitalističnim ponižanjem, katerega soobstaneček je dokazala grozna vojna.

Sodrugji Italijanski in slovenski, strnite svoje vrste; ne proslavite in besede, marveč tiha vztrajnost onih, ki hočejo biti pripravljeni za neizogibno bodočo akcijo!

Dr. Otto Steinwender o sedanji nemški politiki.

Poslanec dr. Steinwender je v taboru avstrijskega nemstva neka posebnost, samotar, čudak, samovoljen. Ne plava rad s splošno reko. Zato tudi ni doslednost njegovo najkrepkeje svojstvo. Piše rad, mnogo in o vsem in v nemške liste različnih političnih barv, da le izliza svoje separatno mnenje. Kakor že zahteva predmet, ali vprašanje, ki je slučajno v razpravi. Dnes piše v »Tagespost«, jutri v »Neue Freie Presse«, jutrišnjim v »Wiener Tagblatt«. Zato so njegova naziranja, ki jih poklada v nemške liste, čisto v protislovju med seboj. Včasih je silen nemški radikalec, da stoji »vredno« ob strani kakega Wolfa, potem pa stoji zopet kaj pametnega, kar bi mogli podpisati tudi mi. Vsekako pa je dr. Steinwender ena bistrih glav v nemškem taboru, in pa ena — in to pomenja mnogo ob kvaliteta današnjih nemških gromovnikov — poštenega pojavo. To, kar piše, sledi vsikdar izraz ustaljenega naziranja, marveč izhaja iz njegovega nagona do oponiranja, ali ima to prednost, da tu pa tam odkrito govori na adresu Nemcev, četudi jim ne zveni prijetno na ušesa.

Danes se zdi, da je vse avstrijsko nemstvo zbrano v zbor brez nesoglasja, brez disharmonije, brez distancije. Naj jim je tudi stališče skupin različno, naj jih tudi ločujejo politična ali kulturna naziranja, naj so si tudi osebne ambicije še ta-

DRUGI DEL.

I.

Graf Ratael.

Bilo je deset jutraj, ko se je Hannibal prebudil. Prvit renutek se ni zavedal, niti kje se nahaja, niti kaj se je godilo preje. Polagoma pa se mu je začel vračati spomin in vesel smesek me je zagiral okoli ustnic, ko je počepetal:
— Ne razumem vse te stvari, toda ne škoduje nič.
Obnemem se je tudi ozri po svoji obleki. Obleka je izginila s stola, na katerega jo je položil zvečer. Namesto nje je bil pripravljen lep spalni plašč, široke nankingaste hlače, srajca iz nizozemskega platna, obrobjena s čipkami, svilene nogavice, grška čepica in izvezene papuče. Na nočni mizi je ležala lepa ura z zlato verzičjo. Poleg ure je ležala listnica iz črnega marokina in rdeč svilnat možnišček. Hannibal je najprej segel po možniščku. Našel je v njem petdeset cekinov, v listnici pa štiri bankovce po 500 frankov. Na listnici, ki ga je našel v listnici, je bilo napisano: »Za male izdatke mojega ljubega sina Louisa Hannibala.«

dvigale. Končno pa je vendar minila ta muka. Carovna lestvica se je izpremenila v mramornate stopnice. Odprla so se zlata vrata, izza katerih so prihajali blesteči žarki. Sladek vonj in ljubki glasovi so ju objeli. Baron je prijel Hannibala za roko in ga je popeljal v razkošje Mohamedovega raja —

ko navskrižne, v enem pa so vsi edini: vsi so se zapisali v knjigo politike, ki gre za tem, da nemstvo gospoduj v tej državi, da Avstrija bodi nemška, ali pa — naj je ne bo! Saj vedo v tem slučaju, kam se jim bo nasloniti!

Dr. Steinwender pa je nezadovoljen s to politiko. In sicer hudo nezadovoljen. Reza je beseda, s katero izreka svojo sodbo v članku, ki ga je priobčil v grški »Tagespost«. Trdi, da je tej nemški politiki usojena brezplodnost.

Cujmo ga! Parlament je odgođen in nemške stranke molče in posamezni poslanci tudi. Politiko življenje pa se ne da odgoditi! Odigrava se nadalje na nemških volkstagih, ki pa ne prinašajo nič novega, marveč le zbirko prastarih zahtev. In vse je nejasno in v protislovju med seboj. Nejasno in protislovno je tudi stališče teh nemških zborovnanj napram državi!

To so dragocena pripoznavanja. Ze konstatacija, da je stališče, ki je zavzeto na volkstagih napram državi — nejasno! Normalni možani bodo razumeli to Steinwenderjevo izjavo le tako, da Nemci nočejo ali ne morejo naravnost povedati, ali so za, ali proti državi! Kako se strinja to s krikom po nemških listih, da so oni edini zanesljivi stebri, ker da so oni edini brezpogojno za državo in da jim zato gre tudi vodstvo in gospodarstvo v njej? Steinwender pa ne priznava te premise — tiste brezpogojne zanesljivosti — in zato pada tudi zaključek, ki ga izjavlajo iz te, po Steinwenderju zanikavane premise! — In potem apostrofa, ki vclja v prvi vrsti šefu sedanje, — kakor se izraza »Arbeiter-Zeitung« drastično — od vseh bogov zapuščenega vlade, g. Seidlerju: da se namreč politično življenje ne da odgoditi kakor odgaja on parlament. Nasprotno: duševno razpoloženje v političnem življenju ustavne države je tako, da odtepanje tega glavnega temelja ustavnih pravic le pojstruje in zastruplja politično življenje!

Le v eni točki — nadaljuje Steinwender — je soglasje v vedenju volkstagov: v nasprotju proti sedanjemu nemškemu parlamentarnemu zastopstvu! To nasprotstvo ni naperjeno proti poedinim poslanecem, marveč je večina volilnih okrajev nezadovoljna s svojimi zastopniki, z vsem nemškim zastopstvom brez razlike strank. Steinwender klic Nemcem, da sedaj bi že morali uvajati sivojednostni vsilki grofa Taaffeja: »Pojte domov in razmišljajte o tem!« Marsikateri korak, ki so ga storili Nemci pod Stürkholm, Clamoni in Seidlerjem da se je dal še opravičevati z nekim uspehom. Ali Nemcem da nedostaje enotne velike poteze, ujedinenja v jasni misli, ki bi prežela vse ljudstvo. Sedaj da nimajo Nemci nobene stranke, marveč šestero strank brez vsake organizacije. Vsa poizkus za ujedinenje ponesreča. Zato je danes pripadnost h kaki stranki za Nemca le breme. Če hočejo Nemci voditi državo, morajo biti tudi organizirani za vodstvo. Potem šele bo ljudstvo postane zaupalo tudi tedaj, kadar ne igrajo z odkritimi kartami. Steinwender zaključuje: Pobožajmo sami sebe!

Dr. Steinwender bi torej hotel zdraviti sedanje bolno politiko avstrijskih Nemcev. Bistra glava, ali slab političen zdravnik. Boleden vidi, ne vidi pa pravega vzroka bolezni. Hotel bi opravičiti in vnanje znake, ne vidi pa, ali noče videti provzročitelja. Politika, ako naj bo vspešna, mora imeti etično podlago v opravičenosti in pravičnosti stremeljenj. Mora imeti dobro oko, pravo merilo za dejanske razmere, za moči, s katerimi razpolaga ona sama, in za one, s katerimi razpolagajo drugi! Vclja-li to za pretenzije sedanje nemške politike? Nikakor ne. Zastopa manjšino v državi, a zahteva vse beneficije večine; ima večino državljnov proti sebi, vendar hoče gospodovati nad njo. Ta večina reklamira tudi za-se vse pravice in koristi, ki jih more in mora nuditi država svojim državljanom; nemška manjšina pa ne le da odreja večini le pravice in koristi, marveč noče dovoliti le-tej niti svobodnega diha! Nemška manjšina hoče sama, in izključno sama, sedeti pri obloženih državni mizi in odtiska večino v kot. — Tako politika je krivična brez moralnosti, brez stvarnega in etičnega oslonja. Je produkt nedostatk v nemški politiki, da nima merila za lastno in moč drugih, za faktične razmere, za dejstva, ki jih ona ne more izpremeniti in bi zato morala računati žnjimi! Zato je ta politika bolna in potrebna — »poboljšanja«, da govorimo z drom. Steinwenderjem!

Toda, moč ostane slab zdravnik, deklor bo videl vzrok bolezni le v vnanjih vidnih znakih; v pomankanju organizacije. V svoji notranjosti, po svoji vsebini, mora postati nemška politika drugačna. Svoje zahteve mora urediti tako, da bodo imele oporo v pravičnosti, v morali, v etiki. Dokler se ne prerije do tega izpoznanja, ne bo plodna, ker bo imela moč drugih narodov proti sebi!

Moji vtisi iz dobe vojne.

Spisal H. Jerkič.

(Dalje)

Ze smo se okrenili, že se hoteli vrniti, a tedaj je zadonelo volto in strašno v tiho noč, da je zavel mrtvaški dih čez polane in so utihnili vsi sladki glasovi in je onemela tožba domovine. Sli smo — molče, s sklonjenimi glavami kot mrtvci, ki odhajajo iz dežele življenja in solca v kraljestvo teme in sene.
Dolga, dolga vrsta ubogih pregnancev se vije pred nami do postaje. Vidimo možiča s sodčkom rulnega vinča pod pazduho. Oj ti zlahtna briska kapljica, ki si mi sladila grenke trenutke življenja! Sedaj mu sledi, v mrzlo tujino in ob tvojem blešku se bo ogrevala njegova duša in, vstajala bo pred njim hišica na holmcu, vsa prepletna z zlato trto in z razkošnimi žarki našega juza. Za njim se vlečeta starček in starka, vsak v eni roki kletko s kanarčkom, v drugi pa torbo, iz katere pogledujejo šegavo v tuji svet lonci, krožniki, noži in drugi begunski. Revčka! Kako težko sta se pač ločila od svojega borgega, a vendar tako ljubega stanovanja, kako težko sta zapuščala svoje revno pohištvo, a njim stare, drage prijatelje, njih ponos in trud mladih let. In sedaj — kaj bo z njimi? Ali jih ugledajo še kdaj njih oči, ali jih pobožajo še kdaj njih vele roke, ali pa uniči en sam trenutek ves trud njihovga

Saj ovaja nemška politika to svojo slabost s tem, da hoče zmagovati in vspeiti vedno le s pomočjo činitelev, ki so izven nje! Država pomagaj, Madjarji pomagajte, generali pomagajte, neka izvestna, druga država naj pomaga! Kaka politika je to, če se kaže vedno ničla, pred katero naj šele drugi postavljajo enojko, da bo veljala za deset? Taka politika je oslabljenec, ki mu morajo drugi dati — berglo.

Tisti drugi činitelevi zamorejo res mnogo. Ali, enega ne morejo: paralizirati, razveljaviti sili, živih organizmov, ki se opirajo in se — to je absolutna gotovost — bodo upirali nemški politiki v Avstriji, deklor bo taka, kakršna je doslej. Toliko moči ima pač, da drugim greni življenje, nima pa moči, da bi te druge udešila, da bi uklonila njih odpor. To je bolezen nemške politike, ki naj bi jo vsaj skušal zdraviti — zdravnik dr. Steinwender!

Nekoliko odgovorov v ohrambo.

G. F. Govekar, viši mag. komisar v Ljubljani in bivši intendant dež. gledališča v Ljubljani, je dopisal našemu uredniku g. M. Cofiču dalje pismo z ozirom na občutja v »Edinosti« od minolega ponedeljka v članku »Naše kulturno življenje v vojni«. Da zadostimo zahtevi lojalnosti in objektivnosti, posnemamo iz pisma markanteje pasaje.

Nerad primem pero in propria causa. Braniti se mi ni treba: vzemite v roko zgodovino, naše dnevnike. Tam najdete, da sem jaz gojil vse dobo svojega ravnateljstva veliko oporo (Wagnerja, Verdija, Puccinija, Leoncavalla, Smetanova, Dvořaka, Bizeta, Gounoda, Čajkovskega, Zajca, itd., s prvovrstnim orkestrom Slovenske filharmonije, da sem gojil najboljšo klasično in moderno operto (Offenbach, Strauss, Millocker, Heuberger, Lehár, Strauss, Fall, Albini, Jarno I. dr.) vedno oporno, t. j. z opernimi silami, opernim zborom, opernim orkestrom, ter da sem se zavzemal za dramo kolikor najbolj možno, goječ klasično, moderno in slovansko ter slovansko dramo v tolikli meri, da sem imel vsak teden (!) po eno noviteto ter po eno reprizo!

Nikdar nisem gojil kabareta, ker ga niti ne poznam, vselej pa z navdušenjem največjo umetnost, ki so jo bili naši igralci in pevci le sposobni; nikdar ni bilo naše gledališče brez opere in drame, nego smo imeli vedno vse tri stroke v enakem razmerju. Drama pa je vedno še prevladovala prav izdatno s številom predstav in novitet.

Dajali smo Shakespeera, Goetheja, Schillerja, Ibsena, Björnsona, Tolstega, Maeterlincka, Čehova, Hugoa, Eclegaraja, D'Annunzia, Wildeja, Hauptmanna, Sudermanna, Halbeja, Baha, Suberta, Hilberta, Zapolsko, Sardona I. dr. Izmed Slovencev so prišli za moje dobe na oder: Meško, Cankar, Finžgar, Kristan, Funtek, Spicar, Jelenc, Kvedrova I. dr.

Moja opera in opereta pod kapelnikom Taličom in Reinerjem je bila najboljša! To vam potrdi vsa Ljubljana. In moja drama pod Nučičem je bila nad vse Castrola A vse to smo imeli, dragi kolega, za 32.000 K mestne podporice!!! Danes sam strdim, da je bilo to mogoče.

Seveda smo dajali poleg visoko umetniške drame tudi glupe burke. A dajali smo jih le na zahtevo občinstva in da smo imeli vsaj včasih polno blazajno. S samo umetnostjo bi bili takoj zmznili. Če komu, je bilo vselej meni žal, kadar so morale priti na oder burke namesto literature. Toda ukolniti sem se moral publiki, kakor se uklanja vsak gled. ravnatelj! Da smo imeli po krivdi kakega lenuha tudi slabe predstave, je gotovo.

Tudi opereto smo gojili (in bomo!), gojili le zaradi kase in široke publike, ki se hoče ali zabavati, ali sploh ne gre v gledališče. Sicer pa je gledališče za publiko, ki plačuje.

Ko sem odstopil jaz, so prišli za mano prof. Kobal, prof. Hubad in pesnik O. Zupančič. In ti, so gojili prav tako, kakor jaz, opero, opereto in dramo. Da, gojili so tudi burko in glumo, ponavljali moje opere, ponavljali moje operete, izkopali najstarejše »bedarije«, samo da bi napolnili kaso. Morali so, kakor sem moral jaz!

In potem je bilo našega teatra — konec. Jaz sem potem posredoval v Zagrebu, da so nam posodili g. I. Borešnik, ki je vodil vsaj še dramsko (večinoma veseloigro in burkasto) sezono, — jaz sem pridobil zagrebško opero in opereto, da nam je prirejala vsak mesec po 6 predstav in — jaz sem vodil to stagiono.

Nato je prišla vojna in 4 leta Stefetov klnio. Vsa je javkalo po mojih sezonah, vse molovalova mene, naj oživim našo mrtvo Talijo. Štiri lita smo bili brez gledališča! In mene so prosili rešitve!

življenja? — Mimo njih stopa elegantna gospica in pritiska k sebi svoj najdražji zaklad — klobuček v velikem ovoju. Oj ti prelepi klobuček, kako krasno pristojao obrazku in kolikokrat si se že zibal po vseh šetališčih, in sedaj, v tem strašnem trenutku, naj bi ostal sam, neobčudovan in slednjič naj bi krasil še zmurseno glavo kakšne Kalabrežinje? O ne — za Boga, tega ne! In zato si, moral postati begunček tudi ti! In sto in sto sličnih prizorov nam je nudila vrsta pregnancev. Tako smo videli moža, ki se je sklanjal pod težo blazin. — Revež, se vrneš li kdaj še z mehko blazinico v domovino, ali pa ti je že bela zenuasmiljenka izkopala slajše ležišče v tui zemlji in ti za vselej otrla z oči grenke solze begunskega gorja?

Vlak za vlakom šviga mimo nas na krvave poljane in odnaša mlada življenja, brstečo pomlad, v naročje Smrti. Tužni spevi plakajo po zraku. — Bošnjaki so, Dalmatinci, ki jih zove bojni klic prve na bran

In zopet — o! sramota! — sem bil jaz tisti, ki sem oktobra meseca 1917 začel z akcijo za oživotvorenje gledališča! Ne, ne baham se, le resnično pišem: jaz sem dosegel, da imamo danes že blizu 1/2 milijona K deležev in da bo v jeseni zopet odprto naše gledališče. Ravnatelj Jadranske banke, Gustav Praprotnik, ravnatelj Kmetijske posojilnice, dr. Janko Kersnik, odvetnika dr. Azman in dr. Adrešič so bili tisti, ki so mi pomagali izvršiti ter mi pomagali za idealno poštenost. Od oktobra do sedaj delam neprestano, pisarim, agitiram, prošim med Slovenci, med Hrvatimi po Zagrebu, med Čehi po Pragi za naše ljubljansko gledališče!

Nesebično vesel in srečen sem, da se je moja ideja udeležila na čast in kulturno korist celokupnega naroda!

Ze od oktobra m. l. imam z oživotvorenjem gledališča ogromno dela, a vse delam iz gole ljubezni za stvar ter nisem s tem ne le niti vinarja zaslužil, nego sem potrošil vsaj nekaj stotakov. Angažirati moram nanovo ves dramski, ves operni, ves operetni, ves tehnični personal in ves orkester.

Idealist biti je lahko, a ideale plačevati zelo drago. Jaz sem soliden realista, ki računa z dejstvi, ne s fantazijami, ki uresničuje možnosti, a se ne blamira z utopijami. Vi veste, da sem tak že od nekdaj!

In sedaj sem zopet intendant. Nerad. Uklonil sem se.

Dela bo ogromno! Delati bo treba noč in dan! Tako sem vam pojasnil položaj, ki vam je bil očitno čisto neznan. Prosim, ne smatrajte mojih navedb za samohvalo, za baharjenje! Navedel sem vam suha dejstva, ki vam jih potrdi vsakdo, ki je poštenjak in brez strasti. Sedva pa imam nasprotnikov, kakor vsak javni delavec.

Prodaja kuriva.

PREMOG.

Popravljamo, da je premog po K 146, ne pa po K 126, kakor je bilo včeraj pomotoma javljeno.

Domače vesti.

Pomankanje vode. Vlado komisar razglasa: Z ozirom na to, da se prebivalstvo ljubljanskega predmestja nikakor ne omejuje v porabi vode in da je samo zelo malo hišnih lastnikov dalo popraviti pokvarjene vodne pipe, priporočamo vladni komisar, da se prepreči v vročem letnem času pomankanje vode, iznova vsemu prebivalstvu, da naj kolikor mogoče skrbi porabo vode, hišnim lastnikom in upraviteljem pa, da naj dajo popraviti vse pokvarjene vodne pipe v kuhinjah, straniščih, kopalnicah sobah itd., kakor tudi varnostne peteline v hišnih vezeh. Da pospeši popravilo vodnih pip, daje občinska vodovodna uprava na razpolago vsem avtoriziranim instalaterjem potrebne usnjate pločice po lastni ceni. Če bi pa ta poziv ne dosegel zaželenega uspeha, bo vladni komisar, zavedajoč se nevarnosti, ki bi vsled pomankanja vode v vročem letnem času zadela mesto zlasti v zdravstvenem oziru, žal, prisiljen, da bo dal zapreti vodo v onih stanovanjih in hišah, kjer se ugotovi nepotrebna poraba vode.

S potovanja. Na Pragerskem kolodvoru bi zastajal iskal prostora, kamor bi položil svoje trdnosti. Toliko je tu vojaštva in civilnih potnikov, da se je težko gibati. Lahko živim in izmomičev kar mrgoli. Na vratih voza, v katerega sem vstopil, so bili razpostavljeni štirje nemški »gospodje« in v sredi so imeli »gospodičino« z zahtevami. Id se je sukal na vse strani in stem branil vstop v voz. Kar izvežban detektiv sem opazoval, da je prejel na kolovoru razne izmomičev, tako sem tudi tu takoj ugenil, za kaj gre. Porinil sem gospodičino, zaboj in nemške smoke v stran ter se v voz, kjer so vplili, a detektivi se me niso upali. Takoj, ko je vlak odšel, se je v vozu razglasilo, da je neki revež »izgubil« 90 kron, in drugemu so prezevali suknjo na levi strani, misleč, da se polaste listnice, kar jim pa ni uspelo. Vse to in kar bi bilo sličnega, navajam zato, da se bodo vedeli ravno oni, ki morajo s trebuhom za kruhom v teh težkih časih. Povedati moram še, da živim v okolici Pragerskega ni, in ako se kaj dobi, je neverjetno drago. Na Zidanem mostu je čakala ogromna množica brzovalca. Ker pa je bil ta že zasleden, je blagajna odredila izdajo novih listkov v vozove, a ker je bilo že vse polno in ker listkov v vozove, a ker je bilo že vse polno in ker so hoteli vsi v vozove, se je le malo komu posrečilo vstop. Moje, žene in tudi gospe v klobučih so se kobarčali skozi okna v vlak! Da ni vose le borba za polento, bi se človek zabaval — tako pa je ta slika nekaj groznega! Ker obeta letina povsod dobro, upam, da bo prihodnje leto boljše. Od Ljubljane do Postojne smo bili v kupcu sami Slovenci, nekaj dalmatinska Hrvatice in neki Čehi. Inšli smo vrata in okna odprta. V Postojni ste vstopili dve Nemki in ste takoj hoteli zapreti. Da niste bili Nemki in da ne bi bili nastopili gospodovale, kakor je nemška navada, bi jima bil

ugodil, tako pa sem odločno odklonil, da bi se jima pokorili, dasi sta bili dami. Kočvar je pilhal. Rad bi se bil potegnil za svoje rojakinje, a ni se upal, ker je opazil, da smo preveč naklonjeni »priateljeli!« Ko sta v St. Petru dami izstopili, se je Kočvar vdal, da zna laški. Na slovenska in hrvatska vprašanja pa je ostal gluha. Govoril je v takem tonu, da bi ga bili prav lahko dali aretirati, da smo bili zlobni, kakor so Nemci. Našega cesarja je enostavno odstavil in namesto njega postavil Viljema. Tudi proti Čehom je zabavljaj, a dobil je odgovor, kakor ga je zaslužil. Bog ne daj, da bi se Slovenec predznil govoriti, kakor je govoril ta Kočvar! In pri vsem tem — smo mi veleizdajalci — Nemci pa ne!!! — Sedaj si pa izravnavam kosti od neznozne vožnje, naslajajoč se na par kilogramih masti, ki sem jo dobil po 50 kron kilogram. In to na Stajerskem! — Berač.

Upravo kr. hrv. dež. gledališča bi opozirali na neko stvar, ki pri prizadetih krogih vzbuja precejšnjo, in mi dostavljamo, opravičeno nevoljo. V Trstu je precej vojaštva, zlasti med moštvom, ki bi prav rado zahajalo k predstavam. Moštvo navadno ne razpolaga ravno s preobilnimi denarnimi sredstvi, in zato bi bilo pač umestno, da se mu stvar olajša z znižanjem vstopnine. Toda ne! Uvedla se je stvar ravno nasprotno. Castnikom in njim enakim se je cena za sedeže znižala na polovico, moštvo pa mora plačevati celo vstopnino in tudi celo ceno sedežev. Ali bi ne bilo narobe prav?

Dne 23. junija zaključil »Ljudski oder« svojo pomladansko sezono predavanj, katerih je bilo do sedaj deset, s predavanjem o slovenski narodni pesmi. Predaval bo prvak naših živčnih pesnikov Oton Zupančič. Menimo, da zadostuje to slavno, med nami toli priljubljeno ime, da bo v nedeljo, 23. t. m., velika dvorana »Delavskega doma« (ul. Madonnina 15) nabito polna. Ni samo naša dolžnost, da pohitimo poslušati besedo našega pesnika, temveč je tudi naša dolžnost, da ga sprejmemo z ono navdušeno ljubeznivostjo in hvaležnostjo, ki sta kot pristno tržaški čustvi pršli že v pregovor. Kakor je aprila t. l. naš najslavnejši pisatelj odnesel iz Trsta najboljši vtis o prisrčnosti tržaške publike, tak in še lepši vtis naj sprejme v nedeljo naš najslavnejši pesnik.

Sokol pri Sv. Jakobu. Danes, ponedeljek, ob pol 7 seja odbora in vadiškega zbora na Acquedotto. K tej seji vabim tudi brate člane, ki so v Trstu, posebno pa, da se je udeležijo vsi odborniki, vstevši pregledovalce računov. Podstarosta.

Seja izvrševalnega odbora Z. J. Z. se vrši danes zvečer ob običajni uri. Ker je dnevni red izredno važen, so odborniki naprošeni, da se seje polnoštevilno udeležijo.

Cesarjev dar vdovi Karla Linhart. Uradno se razglasa: Povodom smrti urednika »Stajerca«, Linhart, je dobil župan Ornič v Ptuj nastopno brzojavko: Njegovo C. in k. apostolsko Veličanstvo je izvolilo Vaše naznanilo o smrti Linhart, katerega je Njegovo Veličanstvo še le pred kratkim sprejelo, vzeti na znanje z odkritosrčnim občudovanjem. Z drugo brzojavko je bil župan Ornič obveščen, da je cesar odločil, da se nakaže vdovi g. Karla Linhart iz cesarjevih privatnih sredstev znesek 1500 kron.

Vojno — pomožni urad političnega društva »Edinosti« posluje v prostorih »Tržaškega podpornega in bralnega društva« v ulici Carintia št. 39, I. nad., na levo, in sicer, izvenišči nedelje in praznike, vsak dan od 9 in pol pop. do 12 in pol pop. Ob tem času je urad na razpolago strankam za vsakršna pojasnila in sestavljanje vlog v vojnosciskrskih in raznih drugih zadevah. V slučajih potrebe bo poslujoči uradnik za stranke tudi osebno posredoval na pristojnih mestih.

Začela. Društvo »Ljudski oder« se na priprave neje zahvaljuje vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je društvena domača zabava dne 8. junija tako dobro obnesla. V prvi vrsti stori to sl. pev. društvu »Kolu« in njegovemu izbornemu pevovodji g. Mahkoti za brezplačno sodelovanje; potem gospe dr. Perfoljevi in gospicam Lebanovi, Staničevi in Švagičevi za neumorno sostrudništvo. Zahvaljuje se sledečim tvečkam in zasebnikom za darovana živila in pijače: Al. Perfolja (110 l vina), Bosak (sod pive), Bratovž, Zerial, Pirjevec, Grizov, Lazar, Gorenjec in dr., J. Stoka, Ploder, Konda, Perfolja Franciska, Ursič, Kusterlija, Ferfolja Marija, Grizanova, Miheličeva, Zupanova, Petričeva, Guličeva. Prepeljala in darovali so znašali: Salata 14, 100 K. Zvečer (sped. dr.) 100 K. Rado Petrič 100 K. Gomzi Maks 100 K. gospa Puvopavac 30 K. Matej Lovko 36 K. Rupena 5 K. Povh 4 K. Radolowicz 4 K. Antičević 40 K. A. R. 30 K. Vsem darovalcem, ki so s tem pripomogli k razširitvi naše ljudske knjižnice ter vzdrževanju naših javnih predavanj prav prisrčna hvala. — Odbor »Ljud. odra«.

Mestna zastavljavnica. V torek se bodo dopolne prodajale na javni dražbi razne dragocenosti, zastavljene na razne prejšnje številke serije 172, popoldne pa nedragoceni predmeti (obleka in perilo), zastavljeni na zastavne listke serije 142.

na dežela. Temni, čudoviti gozdovi so zatrepali v mesečini, tisoč čarobnih glasov je zasepetalo in zavelo preko duhtenih smrekovih vrhov in bele, mehke roke so se stezale k meni in vabile: »Ostani, ostani!« Ne, to niso bili gaj, obliži z mesečino, to je bil hram božji in tisoč in tisoč vernikov je klečalo v njem in polno Stvarnika slavospeve. In gori na nebu je svetila večna luč in lila mehke žarke na to blaženo krajino, in krilatci božji so plavali nad njo in sežigali kadila ter me vabili k molitvi. Toda zaman so bili vsi klici, zaman so vrel krasni akordi skozi jasno noč in iskali pota v moje srce. Planila je senca iz zatonja, zagrebela je svoje temne prste v mojo dušo in izvabljala iz njih divje akorde boli in hrepenja. »Domovina, domovina!« Solzno se je oziralo oko le nazaj, nazaj in ustnice so nezavestno šepetale:

»Tiha luna jasno sij,
Duh moj misli na svoj dom,
Srce zanj' ga strastno bije,
Bog ve, kdaj ga videl bom!«

Saj tudi tam se je raztezalo nepregledno, temno, tudi tam je trepetalo v jasni mesečini in glasovi so valovili čez livade in dvigalo se je kadilo k nebu. Toda to ni bil hram božji, to je bila bojna ravnina, in le angelj Smrti je plaval nad njo in vdihal svoj temni, mrtvi poljub na jasna čela. In himne miru niso trepetale skozi mehko ozračje, le strašna simfonija smrti je šumela preko poljan in na nebu je govorila krasna plamenica svoj strašni »memento mori!« In zato je bilo moje srce disakord v tej nočni harmoniji in zato se moje

Književnost in umetnost.

Kr. hrv. zagrebško deželno gledališče. — Zajčeva opera »Nikola Šubić Zrinski« je našemu tržaškemu slovenskemu občinstvu že znana iz uprizoritve v našem slovenskem tržaškem gledališču. Velik del našega gledališkega občinstva pa jo je čul tudi drugje, na ljubljanskem, zagrebškem ali kakem drugem jugoslovanskem odru. Tržaško ljubljansko občinstvo jo je sedaj čulo prvokrat, in jo sodeč po vtiskih, ki smo ga dobili sredi v nabito polnem gledališču, vkljub vsem njenim hibam sprejelo zelo ugodno, kar je v delu samem pripisati pač najpristnejši melodioznosti starejših italijanskih šole, na drugi strani pa vse hvale vrednemu izvajanju. Orkester pod vodstvom g. Krešimirja Baranovića je bil, kakor vedno, izboren, zbori krepki, polni. Naslovna uloga Zrinjskega je kakor ustvarjena za g. Vučkovića in podal je res tudi sigetkega junaka mehkega srca a najtrdnjše volje v pevskem kakor tudi igalskem oziru kar najbolje. Posebej naj omenimo z globokim občutkom peto romanco »Gle, kako divno slaj grad...«, vnosno »zaprisego« in pa dvospev z Evo (gca. Zilčarjeva) v zadnji sliki. Od najobličnejših odobranjav so mu izročili krasen cvetlični nastavek s trakovi v jugoslovanskih barvah. Gca. Zilčarjeva razpolaga s prav prijetnim, oblim mezzosopranom, ki ga zna tudi primerno uveljaviti, kakor je bilo tudi res v že imenovanem duetu z Zrinjskim in pa v duetu z Jeleno. Ga. Polakova, ki je sredi prvokrat tekom tega gostovanja nastopila v Trstu, v sopranski ulogi Jelene, je s svojim drugim g. Rijavcem (Juranič) dosegla najsijajnejši uspeh.

Dasiravno je bila zadnje dni glasovno toliko nezaupljiva, da se je morala uprizoritev opere preložiti za par dni, smo vendar sredi čuli zopet vso ono milobno svežost in srebrno čistost njegovega glasu, kakor smo je bili vajeni že odnekdaj, pa naj je bil nastopni duet z Juraničem, romanca »Gde na trdnji stancu brdu...«, duet z Evo, ona ljubka »uspavanka« ali končni duet z Juraničem. In Juraničeve vloge naj poudarimo prav posebej njegov najkloblje občuteni snubitveni spev »Ni sam ja bogata roda...« v drugi sliki, ob koncu katere je bilo poleg burnega odobravanja obilo cvetličnih darov, med njimi nastavek s trakovi v narodnih barvah. Prav dobro sta rešila svojo nalogo tudi Alapič in Praprotnič. Imen obeli pevce ne vemo, ker nam gledališko tajništvo še vedno ne pošilja gledališkega lista. V ulogi Sulejmana se je zopet izkazal kot bas izbornih kakovosti g. Tošo Lesić, tako prav posebno v spevu »Čudno li krvca mi vrije...« in v končni molitvi pred smrtjo: »Alah, čuj svoj slugu«. V g. Jastrebek (Sokolovič) smo čuli prvokrat junaškega tenorja, mogočen, poln organ, ki se je posebno uveljavil v spevu »Sad je vlast u mojih rokah...«, pri čemer bi pa nikakor ne bilo škodovalo, če bi se bili opustili končni, iz naslednjega črtanega prizora dostavljeni takti. Zdravnik Levi — ime pevca nam je neznano — zasluži vso pohvalo. O zboru nam je rekli, da je v najpolnejši meri zadostil svoji nalogi, a ne povedali bi vsega, če ne bi prav posebej omenili tretje slike z »zaprisego« in končnega »U boj!« — ki je izvalil tako viharo odobravanje, da je zaglušilo ves orkester fortissimo v »katastrofi«. Pohvalno naj omenimo tudi zbor vil v Jeleninih sanjah.

Zunanja oprava igre je bila, če upoštevamo razmere, prav primerna. Le žal, da je zaradi teh razmer odpadla vsa četrta slika — turški tabor pred Sigetom — z dvema mešanima zboroma in tremi plesi. Črtalo se je to menda zato, ker gledališče nima primernih priprav. Odpadel je tudi končni prizor v šestih slikah, kakor smo že omenili zgoraj. Cenzura očitno ni črtala ničesar, dasiravno se je raznesla že takoj izpočetka vest po Trstu, da oblast sploh ne dovoli uprizoritve »Zrinjskega«, kar se je pa — tudi po govoricah, ki je šla od ust do ust — pozneje ublažilo toliko, da sta prepovedana »U boj!« in pa — hrvatska zastava. No, »U boj!« se je pel, a hrvatske zastave, to se pravi, hrvatske trobojnice pa le ni bilo, temveč le neka temnoredca zastava z rdečimi in belimi, iz hrvatskega grba vzetiimi kockami na sred. Informirali smo se in smo izvedeli, da oblast v resnici ni prepovedala hrvatske trobojnice, temveč da je intendenca sama krenila tako, češ, da je zgodovinsko dokazano, da je — Zrinjski imel tako hrvatsko zastavo, da ga je dal Sokolovič mrtvega zaviti vanjo in da se ta zastava še sedaj nahaja v dunajskem muzeju. V Zagrebu da tudi nastopa Zrinjski s tako zastavo. Odkrito povedano, se nam zdi to pojasnilo nekam šepavo, ker ne moremo verjeti, da bi se bil Nikola Šubić Zrinjski kot ban kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije boril pod zastavo, na kateri bi bile sredi temnoredce polja samo dve kocki iz hrvatskega (v ožjem pomenu) grba, brez označbe ostalih dveh kraljevin, in ki bi bila takšna, kakor smo jo videli sredi. Da tedaj še ni bilo sedanje trobojnice, verjamemo; toda vseeno ostanemo na svojem: zastava bana Nikole Zrinjskega more dostojno nadomeščati edino le državna hrvatska trobojnica, pa naj se »Zrinjski« poje v Zagrebu, ali pa

roke niso sklepale k molitvi in v očeh so mi drhtele solze divje boli....

Vstajalo je mlado jutro in v tisočih plamenih je zagorelo rožnato nebo. Saj porajala se je iz teme naša kraljica, srce našega življenja, vstajala je bela Ljubljana. Razpel mi je duh krila in li hitel nasproti, da jo objame, da jo pozdravi, divno preljubljeno. Toda — oh, zlati kraljevič ni še odgrnil bele odeje, njega vroči poljubi niso prebudili se miljenke iz težkega sna in tam je ležala zakopana, pozabljena v globokem smu. Zakopana je ležala še naša Vineta na dnú temnega jezera in črn krokir je krilil na površju, temno in zlohotno in pazil, da bi iskreni poljubi kraljeviča ne prebudili zaklete kraljice.

Hitel je vlak, hitel v daljavo in smehljalo se mi je, pozdravljalo me je iz jasnih višin.... »Oore, moje gore! Kako naj vas pozdravi moja duša, kako naj vam pojo moje ustne slavospeve, ve, miljenke mojega srca! Le ve ste me poljile s čašo najslajše radosti, le ve ste mi odkrile najdražji zaklad, predragi, tužno našo domovino v vsej njej ni čudoviti krasoti in mi šepetale, da sine tudi njej dan vstajanje, da se vso po vse verige suženstva in da ostane enkrat, jasna in ponosna kot beli dan. In nov zarod vzklije v njej, neomajen in trden in ponosen kot se in zamaš se bo zakanjalo sovražno valovanje vanj in zamaš se bo penilo in togotilo na veki! In zato vas navdušeno pozdravlja moja duša in zato tone moj pogled zamaknjen v vašo lepoto, moje gore!«

V prenosu....

(Nadaljevanje v prihodnji nedeljski številki.)

v Trstu. To je tudi pričakovalo naše občinstvo in ni bilo malo razočarano, ko je videlo, da je »zgodovinska resnica« — drugačna.

Končno naj še pripomnimo, da je našemu listu gledališko tajništvo javilo pričetek predstave za 8. uro zvečer, dočim se je pa v resnici pričela ob 7 1/2 in je zato velik del našega občinstva zamudil vso prvo sliko. Italijanskim listom se je javila stvar pravilno. Upamo, da v bodoče ne bo takih neljubih pomot.

Danes, v ponedeljek, ob 8 zvečer tretjič »Tosca«.

Češko Budjevička Restavracija (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte.) Slovenska pestrožba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 6 stot. besedo. — Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 60 stotink.

Otročja železna postelja se zamenja z živili. Naslov pove Ins. odd. Edinosti.

Kreozot (Sirup kondenziranega mleka) najboljši pripomoček proti kroničnemu kataru in boleznim dihalnih organov. Izdeluje se karna Codernak, Trst, Ulica Riborgo 17. 1311

Išče se služkinja za vsa dela, proti dobri plači in hrani. Predstaviti ulica Michelangelo 648, Mahne. 2274

Proda se 2 poročni postelji; vzmeti, 2 nočni omari, umivalnik z mramorjem, 2 chiffonier, omara s 4 predali ter lena postelji, vzmet in žimnica. Solitario 29, I. n. Kranje. 2314

Naravne mineralne vode se dobijo v veliki izbiri v mirodnici Cilia, ulica de la Poste 6. D 80

Vreče vsake vrste kupuje Babič Fran Molino grande 20. 2310

Pristni buhni, vosek za parkete v skatljah; prašila za barvanje blaga; kolonjska voda, fotografirani predmeti, krtače, metle, parfemi, zobna krema itd. v veliki izbiri v mirodnici Cilia, Trst, Via delle Poste 6. D 31

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu, Via delle Poste št. 10. 40

Uradnik, več knjigovodstva, slovenske, nemške in italijanske korespondence, zanesljiv, samostalen delavec, išče v popoldanskih urah zaposlenosti. Cenjene ponudbe pod »Uradnik« na Ins. odd. Edinosti. B 14

„Liquore Godina“ (proti nevralgiji, revmatizmu, skrajni in protini) se prodaja v vseh lekarnah. D 16

Kislo vodo

(„Silva“ vrecel), žganje in vino razpošilja A. OSET p. Guštanj (Koroško). — Kupuje steklenice vseh vrst ter zamaške stare in nove.

KUPUJEM po najvišjih cenah. BUCHER, Trst, Lesni trg (Piazza delle legna 12, I. n.)

Stročnice,

cigaretni papir in druge potrebščine za tobakarne dobi se v veliki zalogi ANTONA STARY, Trst, ulica dell' Istria št. 12. — Pošiljkatve na deželo po povzetju. —

64° C svetovno TRGANJE LIPIK kopalnice udov in zdravi reumatizem v slavonski otroške bolezni in notranje bolezni potom kopeli, blatnih kopeli, pitja vode, solčnih kopeli in električnega zdravljenja. S kopeljo spojena penzija, restavracija, kavarna, slaščičarna z lastnim obratom. Godba. Izborna oskrba. — Stanovanja in kopeli v istem poslopu. Prospekte pošilja ravnateljstvo. Radioaktivne, alkalne, solne in jedne toplice. Zdravljenje z vodo,

roke niso sklepale k molitvi in v očeh so mi drhtele solze divje boli....

Vstajalo je mlado jutro in v tisočih plamenih je zagorelo rožnato nebo. Saj porajala se je iz teme naša kraljica, srce našega življenja, vstajala je bela Ljubljana. Razpel mi je duh krila in li hitel nasproti, da jo objame, da jo pozdravi, divno preljubljeno. Toda — oh, zlati kraljevič ni še odgrnil bele odeje, njega vroči poljubi niso prebudili se miljenke iz težkega sna in tam je ležala zakopana, pozabljena v globokem smu. Zakopana je ležala še naša Vineta na dnú temnega jezera in črn krokir je krilil na površju, temno in zlohotno in pazil, da bi iskreni poljubi kraljeviča ne prebudili zaklete kraljice.

Hitel je vlak, hitel v daljavo in smehljalo se mi je, pozdravljalo me je iz jasnih višin.... »Oore, moje gore! Kako naj vas pozdravi moja duša, kako naj vam pojo moje ustne slavospeve, ve, miljenke mojega srca! Le ve ste me poljile s čašo najslajše radosti, le ve ste mi odkrile najdražji zaklad, predragi, tužno našo domovino v vsej njej ni čudoviti krasoti in mi šepetale, da sine tudi njej dan vstajanje, da se vso po vse verige suženstva in da ostane enkrat, jasna in ponosna kot beli dan. In nov zarod vzklije v njej, neomajen in trden in ponosen kot se in zamaš se bo zakanjalo sovražno valovanje vanj in zamaš se bo penilo in togotilo na veki! In zato vas navdušeno pozdravlja moja duša in zato tone moj pogled zamaknjen v vašo lepoto, moje gore!«

V prenosu....

(Nadaljevanje v prihodnji nedeljski številki.)

Kupujem

vinske sode od 200 l naprel. Skladišče vina MAKS GULIČ Trst, ulica Petronio 2.

V ulici Pondares št. 2 (vogal Barriera vecchia) kupuje se:

Vreče do K 7.— vsako. Pletene odeje do K 15.— kg. Cunje po 80 vin. kg. V. CESANA.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. J. Čermák

v Trstu, ulica Poste vecchie 12 vogal ulice delle Poste.

Izdiranje zobov brez bolečin. — Plombiranje.

— UMETNI ZOBJE —

Kabaret-Variete MAXIM

Trst - Via Stadion 10 - Trst

Odprt od 8 1/2 zvečer naprel

Vstopnina K 2

Kupujte samo domači izdelek to je.

PRIZNANO NABOLJŠE pralni prašek

Dobiva se pri Milan-u Hočevur — Ljubljana.

Dnevnik „Edinost“ v Trstu

je izdal in založil naslednje knjige:

1. »VOHUN«. Spisal I. P. Cooper. Cena K 2'10.
2. »TRI PVESTI GROFA LEVA TOLSTEGA«. Cena K 1'10.
3. »KAZAKI«. Spisal L. N. Tolstoj. Poslovenil Jos. Knaflič. — Cena K 2'10.
4. »PRVA LJUBEZEN«. Spisal Ivan Siergiejev Turgenjev. Poslovenil dr. Gustav Gregorin. Cena K 1'30.
5. »POLJUB«. Povest iz gorskega življenja češkega ljudstva. Spisala Karolina Svjetle. Poslovenil P. P. — Cena K 1'10.
6. »BESEDA O SLOVANSKEM OBREDNEM JEZIKU PRI KATOL. JUGOSLOVANI«. (Malo odgovora na škofa Nagla poslovno pastirsko pismo v pouk slov. ljudstvu.) — Cena 40 vin.
7. »IGRALEC«. Roman. Iz spominov mladeniča. Ruski spisal E. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K. — Cena 2'10.
8. »JURKICA AGICEVA«. Spisal Ka. Sandor-Gjalski. Prevel Fr. Oreš. — Cena K 2'60.
9. »UDOVICA«. Povest iz 18. stoletja. Napisal I. E. Tomić. Poslovenil Stefan Klavs. — Cen K 2'10.
10. »JUG«. Historičen roman. Spisal Prokop Čih. cholušek. Poslovenil H. V. — Cena K 4'—.
11. »VITEZ IZ RDECE HISE«. (Le Chevalier de Maison rouge). Roman iz časov francoske revolucije. Spisal Aleksander Dumas star. Prevel Perdo Perhavec. — Cena K 3'40.

Vse te knjige se dobivajo v tiskarni »Edinosti« in v vseh knjigarnah po Slovenskem po povzetju ali proti naprej poslanemu znesku. — Za poštnino posamezne knjige je poslato 30 vin. več.

JADRANSKA BANKA

Trst, Via Cassa di Risparmio šte. 5 (Lustno postopje)

Kapital in rezerva K 23,500.000.—

Filijalke: Dunaj Tegethostrasse 7—9, Dubrovnik, Kotor Ljubljana, Metković Opatija, Split, Sibenik, Zadar.

Vloge na knjižice 3 1/2 % Vloge na knjižice

od dneva vloge do dneva vzigaja. Rentni davek plačuje banka od svojega. Obrestovanje vlog na tekočem in ziro-računu po dogovoru. Akreditivi čeki in nakaznice na vsa tu-in inozemska tržišča. — Kupuje in prodaja: vrednostne papirje, rente, obilgacije, zastavna pisma, prioritete, delnice, srečke, valute, promese itd. Daje predjume na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. — Safe Deposits. — Prodaja srečk razredne loterije. Zavarovanje vsakovrstnih papirjev proti kurzni izgubi, revizija zrebanja srečk itd. brezplačno Stavbni kredit, remours krediti. — Borzna naročila. — Inkaso. — Menjalnica. — Eskompt menic Brzjavi: JADRANSKA Telefoni: 1463, 1793 in 2666.

Uradne ure: od 9 do 1 popoldne